

چرخ فراوری یاقوت خراسان جنوبی نمی چرخد

روزگار سیاه زرشک

فرخ نژاد–داد زرشک کاران از این است که همیشه باید تیغ تیز زرشک را به جان بخرد و یک سال برای به دست آوردن دانه دانه این محصول زحمت بکشند، در حالی که این محصول با ارزش و مزیت دار برای مراکز تحقیقاتی مرکز و جهان چندان شناخته شده نیست و بدون این که فراوری شود یا کشاورزان با پژوهش و تحقیق به این موضوع برسند که می شود صدها کالای بهداشتی، دارویی و غذایی از آن به دست آورد به دست مصرف کننده می رسد . داد کشاورز، کارشناس و مسئول این است که اگر دنیا با خاصیت زرشک آشنا می بود می دانست که چه چیزها که نمی شود از این دانه های ریز یاقوت تهیه کرد اکنون دانه دانه زرشک تولیدی خراسان جنوبی را به آن ها می فروختیم و این استان هم ثروتمندترین نقطه ایران بود.

اما اکنون فریاد از این است که افرادی در چرخه پس از تولید زرشک در خراسان جنوبی پا گذاشته اند که نه سواد آن چنانی و نه سرمایه لازم در این زمینه ا دارند ، آن ها فقط به واسطه گرفتن یک دسته چک و خرید زرشک از روستاییان به قیمت ناچیز و به صورت مدت دار اقدام به خشک کردن این محصول با ارزش بدون رعایت نکات بهداشتی و در امکانات نامناسب می کنند و سپس به بازار عرضه می کنند.

به علاوه حتی برخی در زمان پاک کردن و بسته بندی این محصول با افزودن روغن مایع و... سبب می شوند تا زرشک بعد از مدتی سیاه شود و به عنوان محصولی بی کیفیت وارد بازار مصرف شود . از همه مهم تر این که شناخت مشتریان از محصولات مزیت دار خراسان جنوبی به ویژه زرشک تقریبا به زرشک پلو ختم می شود و چندان شناختی نسبت به سایر فراورده هایی که از این محصول می توان تولید کرد، ندارند.

در شرایطی که زنجیره های پس از برداشت در خراسان جنوبی برای ارائه این محصول به بازار جهانی چندان فراهم نیست و سرمایه گذاران و صنعت گران هم به این حوزه ورود نکرده اند، نبود این حلقه واسط سبب شده است تا نه تنها هیچ عایدی نصیب استان و کشاورزان نشود بلکه دلالت و واسطه ها از این خلا استفاده کنند و با عرضه نامناسب این محصول به مشتریان، همین بازار خام فروشی و فله فروشی را هم به خطر بیندازند که این زنگ خطری است برای مسئولان خراسان جنوبی تا تمام توان خود را برای معرفی و فراوری این محصل استان به کار گیرند در غیر این صورت یاقوت خراسان جنوبی همچنان ناشناخته باقی می ماند و استان هیچ بهر ای از این همه تولیدات نمی برد.

حال سوال اینجاست که چرا زرشک با همه ارزش افزوده ای که دارد و خراسان جنوبی هم تنها میدان دار تولید این محصول خاص در کشور و جهان است چندان بهره ای از این محصول نصیب کشاورزان و استان نمی شود؟

یکی از کارشناسان کشاورزی که عمر کاری خود را با کشاورزان گذرانده است و اکنون خود به فعالیت های کشاورزی روی آورده است گلایه می کند از این که چارزشرکی که می شود صدها قلم کالای بهداشتی، دارویی و غذایی از آن استحصال و تولید کرد در دنیا و ایران ناشناخته است و این استان هیچ بهره ای از در اختیار داشتن ۹۸ درصد تولید آن نمی برد؟

چرا نباید به تمام دنیا دانه دانه زرشک خراسان جنوبی را صادر کرد و از آن بیشتر بهره برد که اگر این گونه شود این استان ثروتمندترین نقطه ایران می شود.

وی گلایه اش را با پرسش های دیگری ادامه می دهد که چرا باید ضوابط و معیار های تحقیقاتی در حوزه کشاورزی خراسان جنوبی به مرکز گره بخورد؟ وقتی در مرکز هیچ شناختی نسبت به محصولات خاص و ویژه این استان نیست معلوم است که این محصول در پروژه های تحقیقاتی مرکز فراموش می شود و کشاورزان خراسان جنوبی با این کمزحمت زیادی در این سال خشکی ها برای تولید این محصول می کشند و تیغ های تیز زرشک را به جان می خردن همچنان فقیرترین قشر کشاورز ایران زمین اند.

چرا شاخک های مراکز تحقیقاتی و پژوهشی نسبت به این محصول با ارزش خراسان جنوبی تاکنون حساس نشده اند و همچنان هر آن چه از مرکز به حوزه های پژوهشی استان دیکته می شود در مورد آن تحقیق و پژوهش می شود. وی می گوید: برخی از زرشک هایی که اکنون به بازارها عرضه می شود به هیچ عنوان به دلیل افزودنی هایی که برخی دلالتان به آن می زند از کیفیت لازم بر خور دار نیست .

به گفته وی ورود به زنجیره پس از برداشت زرشک به دلیل نظارتی که بر آن نیست خیلی راحت است طوری که کافی است فردی یک دسته چک تهیه کند و با خرید زرشک از روستاییان به سود هنگفتی دست یابد در حالی که ممکن است نه سواد آن چنانی و نه آگاهی لازم را نسبت به این محصول داشته باشد.

• عرضه با بدترین شکل ممکن

از همه مهم تر این که زرشک های خریداری شده را هم در اماکن نامناسب خشک می کنند و با افزودن افزودنی هایی آن را با بدترین شکل ممکن از نظر

کیفیت به بازار عرضه می کنند که شاید ظاهر زیبایی داشته باشد اما خودشان هم محصولی را که به بازار عرضه می شود استفاده نمی کنند.

به گفته وی اگر طرح های تحقیقاتی حلقه فراوری این محصول به گردونه مراکز تحقیقاتی اضافه شود به طور حتم با فعال شدن چرخه صنایع پایین دست زرشک، ارزش افزوده آن هم نصیب این استان خواهد شد . از همه مهم تر این که اگر این محصول درست و با اسناد علمی به دنیا معرفی شود با خرید دانه دانه زرشک در بازارهای جهانی خراسان جنوبی ثروتمندترین منطقه در ایران می شود.

خبرنگار «خراسان جنوبی» در گفت و گو با متولیان کارگاه های زرشک پاک کنی و حضور در برخی از این اماکن به صورت عینی مشاهده کرد که از افزودنی هایی برای ظاهر زرشک استفاده می کردند هر چند خود آن ها واقف به این موضوع بودند که اگر روغن مایع یا هر افزودنی دیگر به زرشک های بسته بندی شده اضافه شود زرشک بعد از مدتی سیاه می شود و قابلیت استفاده ندارد.

• زنجیره پس از تولید نداریم

رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان جنوبی هم با اذعان به این که برخی از طرح های پژوهشی توسط موسسه های تحقیقاتی به صورت ملی در مرکز سیاست گذاری می شود می گوید: این طرح های سیاست گذاری شده مثل تعیین رقم گندم مقاوم به شوری، تربیتکاله و جو است که مجری استانی دارد.

به علاوه برخی از طرح ها نیز پایه ای است مانند کلکسیون زرشک و غاب که در مرکز تحقیقاتی استان

روی آن کار می شود. از همه مهم تر این که تحقیقات این مراکز تا مر حله تولید این محصولات است یعنی مراحل مربوط به کاشت، داشت و برداشت که مسائل مربوط به فرایند های به زراعی و... را شامل می شود. مهندس «بیرجندی» می افزاید: زنجیره تحقیقاتی پس از تولید به مراکز تحقیقاتی مربوط نمی شود زیرا این مراکز بخش های فنی و مهندسی و عضو هیئت علمی آن راندارند. به گفته وی برخی از استان ها که در تحقیقات زنجیره بعد از تولید ورود پیدا کرده اند به صنایع پایین دست این حوزه پا گذاشته اند.

وی ادامه می دهد: در خراسان جنوبی هم لازم

است سرمایه گذاران به حوزه فراوری ورود کنند تا محصولات تولیدی مزیت دار این استان با کیفیت لازم به بازار مصرف عرضه شود و بهره وری لازم را هم داشته باشد. به نظر وی وقتی صنایع مرتبط با این محصولات هنوز در خراسان جنوبی ایجاد نشده است چه طور می توان انتظار داشت که زنجیره تحقیقات چرخه بعد از تولید هم فعال شود و آن چه نیاز بازار و مشتری است را عرضه کند. مدیر پروژه دهکده گیاهان دارویی جهاد دانشگاهی خراسان جنوبی هم ۲۶ فروردین امسال به «ایسنا» گفت: زرشک از جمله محصولاتی است که دارای بازار محدودی است و مصرف آن به صورت سنتی است.

مهندس «محس پویان» افزود: این محصول مسیر تولید کننده تا مصرف کننده را به صورت سنتی طی می کند و گستره آن بیشتر در شهرستان های بزرگ کشور است. به گفته وی زرشک خشک به عنوان ماده غذایی مکمل و بیشتر به عنوان چاشنی در پخت مواد غذایی به کار می رود، بنابراین مصرف آن در حد گسترده عمومیت ندارد و بیشتر در مهمانی ها، جشن ها و رستوران ها مصرف می شود.

۸۵ گرم در سال

به علاوه در مجموع مصرف زرشک بسیار محدود است طوری که سرانه مصرف آن در ایران به ۸۵ گرم در سال می رسد که بیشتر بدون فراوری است.

وی بایان این که برخی از افراد زرشک را یک محصول لوکس و تجملی محسوب می کنند، افزود: انتظار آن است که تقاضای این محصول به قیمت درآمد خانواده ها بستگی داشته باشد اما بررسی ها نشان می دهد که تقاضا برای این محصول وابستگی چندانی به متغیر درآمد خانوار ندارد و حتی میزان تقاضا در مقابل نوسان قیمت آن حساسیت چندانی ندارد. این محقق و پژوهشگر گیاهان دارویی گفت:

بازارهای موجود زرشک شامل بازار سرباغ، عمده فروشی و بازار خرده فروشی است.

«پویان» ادامه داد: در خراسان جنوبی ۴۳ درصد از معاملات زرشک در بازار عمده فروشی، ۲۰ درصد در بازار خرده فروشی و ۳۷ درصد در بازار سرباغ انجام می گیرد. وی با بیان این که بازار سرباغ محدود به باغ هاست، افزود: فروشندگان این بازار کشاورزان هستند، این بازار ممکن است مورد سوء استفاده برخی عوامل خرید قرار گیرد و از این راه مواردی به کشاورز تحمیل شود.

به گفته وی بررسی ها نشان می دهد که پیله و ران و خریداران محلی، نمایندگان عمده فروشی و دلالتان به عنوان عوامل موثر در بازار رسانی زرشک ایفای نقش می کنند و بخش اعظم بازار رسانی زرشک توسط این گروه انجام می شود.

وی تصریح کرد: همین نتایج نشان می دهد سهم و نقش تعاونی های دولتی و غیردولتی در بازار زرشک از جایگاه موثری برخوردار نیست. به اعتقاد وی در شرایط کمبود نقدینگی و اعتبار، برخی از باغداران محصول خود را به صورت سلف به فروش می رسانند، در این شرایط محصول قبل از برداشت به قیمت های ناازل تر به فروش می رسد که به زبان باغداران است.

مدیر پروژه دهکده گیاهان دارویی جهاد دانشگاهی خراسان جنوبی ادامه داد: پرداخت وام و تسهیلات کوتاه مدت و بلند مدت به باغداران برای جلوگیری از این پدیده می تواند مفید باشد. همچنین صادرات زرشک می تواند نقش بسزایی در توسعه سطح زیر کشت و افزایش درآمد باغداران و کارایی بازار داشته باشد.

• شناخت اندک بازارهای جهانی از زرشک

این مقام مسئول گفت: بررسی ها حاکی از آن است که زرشک در جهان و بازارهای بین المللی ناشناخته است و صادرات آن بسیار اندک است.

«پویان» ادامه داد: میزان اندک صادرات زرشک دو دلیل عمده دارد، یکی آشنا نبودن مصرف کنندگان خارجی با این محصول و دیگری مشکلات مربوط به نگهداری زرشک و بسته بندی نامناسب آن که به تیره و نامناسب شدن ظاهر محصول هنگام صدور در هوای گرم و مرطوب به ویژه از طریق دریا منجر می شود.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان هم با بیان این که زرشک و زعفران دو محصول منحصر به فرد خراسان جنوبی است، افزود: زعفران بیشتر از زرشک در بازارهای جهانی شناخته شده است.

مهندس «ولی پور مطلق» خواستار ایجاد بازارهای جهانی در زمینه زرشک شد و گفت: در جامعه کنونی، زرشک خراسان جنوبی به خوبی شناخته نشده و نیازمند معرفی است.

گزارش

اخبار

سرپرست سازمان بسیج سازندگی استان **زنجیره فراوری زرشک در ۵ شهرستان راه اندازی می شود**

فرخ نژاد– پنج شهرستان برای تکمیل زنجیره صنایع تبدیلی زرشک در قالب قطب این محصول در نظر گرفته شد تا زنجیره فراوری آن در استان تکمیل شود.

سرپرست سازمان بسیج سازندگی استان در گفت و گو با «خراسان جنوبی» یکی از محصولات ویژه و مزیت دار منطقه را زرشک دانست و گفت: تولید زرشک در این سال های خشک بیش از پیش به دلیل سازگاری با اقلیم استان در حال توسعه و گسترش است و همین قابلیت سبب شده است تا خراسان جنوبی با ۹۸ درصد تولید زرشک مقام اول را در کشور به خود اختصاص دهد.

مهندس «هنری» می افزاید: این سازمان در کنار ایجاد کارگاه های کوچک و زودبازده اقتصادی که برای ماندگاری بیشتر روستاییان در حال ایجاد آن است راه اندازی چهار قطب صنایع تبدیلی را هم در دستور کار قرار داده است که از جمله این قطب ها زرشک است.

به گفته وی با بررسی های انجام شده قرار بر این است در شهرستان های قاینات، زبرکوه، سربیشه، بیرجند و درمیان که تولید زرشک دارند یک زنجیره از فراوری قطب صنایع تبدیلی این محصول ایجاد شود تا چرخه این زنجیره را به طور کامل در استان داشته باشیم.

رئیس حفاظت محیط زیست زیرکوه:

رها سازی گرگ های پلاک دار شایعه است

دروگر– برخی از دامداران زیرکوه مدعی اند که محیط زیست گرگ های دارای پلاک را در منطقه رها کرده است و این گرگ های گرسنه هم به آغل دام ها حمله می کنند.

از جمله این معترضان هم یک دامدار روستای پردان است که مدعی است محیط زیست گرگ ها را رها سازی کرده است و این حیوانات به آغل گوسفندان حمله کرده اند و هفت راس دام او ادریده اند.

به گزارش خبرنگار ماریش اداره حفاظت محیط زیست زیرکوه با تکذیب رها سازی گرگ های پلاک دار توسط این اداره شایعه ها مبنی بر آزادسازی گرگ ها را از طرف سودجویان حیات وحش دانست و گفت: سال گذشته هم رها سازی گرگ ها توسط محیط زیست شایعه شد که آن را تکذیب کردیم و امسال نیز دوباره این اتفاق رخ داده است. به گفته مهندس «تقی زاده» چنانچه فردی ثابت کرد گرگی پلاک دار تمام خسارات وارده را پرداخت می کنیم.

فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله ای بدون ارزیابی کیفی – نوبت اول

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای خراسان جنوبی در نظر دارد مناقصه عمومی به شرح ذیل را فیما بین پیمانکاران حقوقی دارای حداقل رتبه ۵ راه و ترابری و همچنین دارای صلاحیت معتبر از سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای کشور ، از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به شرح ذیل برگزار نماید:

شماره مناقصه	موضوع مناقصه	مدت اجرا	مبلغ برآورد	مبلغ ضمانت نامه شرکت در فرآیند ارجاع کار
۹۶/۴۲	خرید تانکرو اطلاعاتی در محل (تولید ، بارگیری ، حمل ، تخلیه و نصب کامل با پایه و متعلقات جانبی) در محورهای حوزه استانی استان خراسان جنوبی	۳ ماه	۳۴۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال	۱۷۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال

ضمانتنامه شرکت در فرآیند ارجاع کار میبایست به یکی از دو روش زیر ارائه شود:

الف – ضمانتنامه بانکی معادل مبلغ فوق در وجه اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای استان خراسان جنوبی
ب – قیش بانکی واریز وجه نقد معادل مبلغ فوق به حساب شماره ۲۱۷۶۳۷۲۱۰۰۰۰۵ به نام تمرکز وجوه سپرده اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای استان خراسان جنوبی نزد شعب بانک ملی ایران ، مدت اعتبار ضمانتنامه بانکی باید حداقل سه ماه پس از افتتاح پیشنهادها بوده و برای سه ماه دیگر نیز قابل تمدید باشد.
کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه گران و بازگشایی پاکت ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه گران در صورت عدم عضویت قبلی ، مراحل ثبت نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند .

تاریخ انتشار مناقصه در سامانه ستاد تاریخ ۱۵ / ۱۱ / ۹۶ می باشد.

مهلت زمانی دریافت اسناد مناقصه از سایت : ساعت ۳۰ / ۸/ روز یکشنبه ۱۵ / ۱۱ / ۹۶ لغایت ساعت ۳۰ / ۱۴ / چهارشنبه ۱۸ / ۱۱ / ۹۶

مهلت زمانی ارائه پیشنهاد : ساعت ۳۰ / ۱۴/ روز شنبه تاریخ ۲۸ / ۱۱ / ۹۶

زمان بازگشایی پاکت مناقصه: ساعت ۰۰ / ۹/ روز یکشنبه تاریخ ۲۹ / ۱۱ / ۹۶

آدرس و اطلاعات تماس دستگاه مناقصه گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر درخصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت های (الف) :

آدرس : خراسان جنوبی – بیرجند – خیابان غفاری – نبش غفاری ۲۵ – اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده ای خراسان جنوبی
شماره تماس : ۹ – ۳۳۴۴۲۱۳۷ – ۰۵۶
کد پستی : ۹۷۱۷۸۳۳۱۱۵

برای کسب اطلاعات بیشتر و دریافت آگهی مناقصه به پایگاه ملی اطلاع رسانی مناقصات به آدرس
http://iets.mporg.ir **رجوع نمایند.**

اطلاعات سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس : ۲۷۳۱۳۱۳۱ – ۰۲۱

دفتر ثبت نام : ۸۸۹۶۹۷۳۷ و ۸۵۱۹۳۷۶۸